

Plukovník ing. Karel Pezl

Záložní štáb **ARMÁDY**

Jedním z důležitých prvků velení v operační sestavě frontu je záložní štáb armády. Podstatně zvyšuje odolnost velení frontové soustavy a odpovídá potřebě v krátké lhůtě obnovit činnost řídicích orgánů v případě jejich vyřazení.

V průběhu operace se nepřítel bude snažit odhalit místa velení, zejména operačních stupňů a raketových svazků. Zvláště v dynamických fázích operace, kdy jsme nuceni využívat jak radioreleové, tak i rádiové prostředky, zvyšuje se pravděpodobnost prozrazení a sledování činnosti štábů. Tím skýtáme možnosti nepříteli k zpřesnění míst velení jinými prostředky průzkumu. I přes řadu opatření k utajení míst velení, ke zvýšení jejich odolnosti, k jejich operačnímu a taktickému maskování, pravděpodobnost jejich zjištění a tím i ničení je značná. Tak např. při cvičení „VLTAVA“ prostředky rádiového průzkumu, letectvem, průzkumnými skupinami a agenturní činností jsme VS cvičící armády trvale a nepřetržitě zjišťovali s takovými podklady, které by znamenaly v případě použití jaderného úderu jeho úplné vyřazení. Rovněž všechna velitelská stanoviště vševojskových svazků, i v dynamických fázích, jsme zjistili a sledovali s průměrnou dobou znalosti jejich umístění 70 %. Tato skutečnost vyžaduje, abychom v oblasti velení vojskům mimořádnou pozornost věnovali především

1. **Opatřením zabezpečujícím utajení** umístění velitelských stanovišť, zejména na operačním stupni. Toho můžeme dosáhnout:

- a) jejich skrytým a utajeným rozvinováním a přemísťováním;
- b) nešablonovitým umísťováním v sestavě;
- c) jejich častým manévrem spojeným s operačním a taktickým maskováním;
- d) vytvořením přísného režimu na vlastním stanovišti i v jeho blízkosti;
- e) vhodnou volbou systému a druhů spojení s podřízenými a nadřízeným.

2. Opatřením zvyšujícím odolnost velitelských stanovišť.

K tomu je nutné zejména:

a) vytvořit systém, který při narušení jednoho místa velení na určitém stupni zabezpečí základní řízení operace a boje;

b) trvale uskutečňovat opatření k snížení ztrát a zabezpečení funkce míst velení, při úderech nepřítele na ně. Toho můžeme dosáhnout:

— vhodným uspořádáním (rozmístěním) jednotlivých prvků pracovišť míst velení na vzdálenosti jež optimalizují odolnost, ale při tom výrazně neztěžují součinnost;

— účelným vybavením pracovišť technikou, která zabezpečuje odolnost a podmínky pro nepřetržitou práci (mobilní pracoviště odolná proti tlakové vlně určité úrovně, proti radiaci apod.), jejichž hodnota se dá rychle zvýšit zemními pracemi (v krátkých lhůtách);

— organizací opatření k včasné a rychlé likvidaci následků napadení různých druhů (jaderné údery, údery letectvem, klasickými zbraněmi, napadení chemickými prostředky, diverzní případy).

3. Opatřením zabezpečujícím obnovu narušeného systému velení vcelku.

Mezi tato opatření řadíme:

— zasazení záložních štábů velení místo vyřazených velitelských stanovišť;

— zasazení spojovacích útvarů a jednotek k obnově narušené spojovací soustavy.

V dalším rozeberu některé otázky týkající se úlohy, místa a způsobu zasažení záložního štábu armády a jeho přípravy.

Úkolem záložního štábu armády je dosáhnout trvalé pohotovosti a připravenosti k převzetí komplexního velení v krátké lhůtě za vyřazený štáb armády.

Záložní štáb armády zasazujeme jako celek, který svou organizační strukturou, kádrovým složením, úrovní operační připravenosti a vžitou metodikou práce je schopen využít rozvinuté základní armádní spojovací soustavy k rychlému, plně hodnotnému velení.

Aby tento úkol mohl záložní štáb armády plnit, předpokládá to:

1. Včas jej vyvést do operační sestavy frontu.

2. Vhodně jej umístit v sestavě, umožňující nepřetržitou informaci a rychlé zasazení.

3. Propracovat metodiku činnosti záložního štábu, odpovídající formě a způsobu předpokládaného zasazení při přebírání velení.

4. Mít jednoduchou metodiku hlavních činností v rámci celého frontu, vytvářející předpoklady pro okamžitou funkci záložního štábu armády bez potřebných upřesňování metodiky práce.

5. Mít vybavení záložního štábu nezbytnými prostředky pro práci, přesun, velení a pro vlastní materiální zabezpečení.

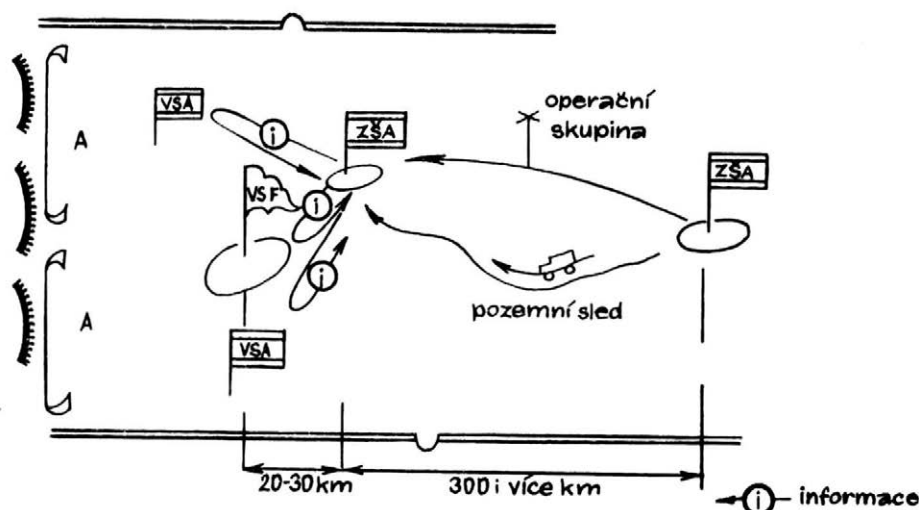
Prvním úkolem záložního štábu je **organizace a zabezpečení včasného a rychlého přesunu** do operační sestavy frontu.

Je požadavek, aby záložní štáb armády místo v operační sestavě zaujal co nejdříve. Největší pravděpodobnost jeho zasazení bude při přechodu na použití jaderných zbraní nepřítelem a to po prvním jaderném úderu. Tedy buď ihned se zahájením války, nebo v jejich prvních dnech. To vyžaduje podstatně zkrátit dobu pro jeho přesun, řešit možnost přesunu předem určené části vzdu-

chem (letouny nebo vrtulníky) tak, aby základní operační skupina mohla včas získat potřebné informační podklady o operační situaci a do doby přesunu pozemního sledu vytvořila podmínky pro možnost zasazení štábu (**schéma 1**). Bude proto účelné, abychom záložní štáb armády vyvedli do prostoru předpokládané činnosti ještě před zahájením formování úderného uskupení frontu, tj. v období zvýšené úhrůzy napadení.

ZPŮSOB PŘESUNU ZŠA DO SESTAVY FRONTU

Schéma 1

Zvažujeme-li **vhodnost umístění záložního štábu armády** v sestavě míst velení frontu, bereme v úvahu tato hlediska:

1. Potřebu včasných a úplných informací o celkové situaci, úkolech armád, zámyslu splnění úkolu, otázkách týlového zabezpečení, velení a součinnosti.

2. Volit umístění štábu tak, aby zvyšoval celkovou odolnost frontového velení.

3. Zabezpečit vhodnost manévru do sestavy armád.

Požadavek včasné a věcné informace o situaci a úkolech armád vyžaduje, aby záložní štáb armády byl v těsné blízkosti prostoru velitelského stanoviště frontu.

K zabezpečení informace o situaci a úkolech musí záložní štáb armády fungovat v informačním systému jako rovnocenný prvek velení již od samého počátku. Vzhledem k tomu, že musí být připraven převzít velení za kteroukoliv pozemní armádu, musí mít informace rozsáhlejší, než u jednotlivých armád a dosahovat téměř úrovně informací a znalostí frontového stupně. Přitom musí respektovat nezbytná opatření, zejména o možnostech a způsobech použití jaderných zbraní frontovými prostředky.

Úplnost takovéto informace do určité míry umožňuje i použitelnost záložního štábu armády k dočasnému zesílení velení frontu, v případě vyřazení

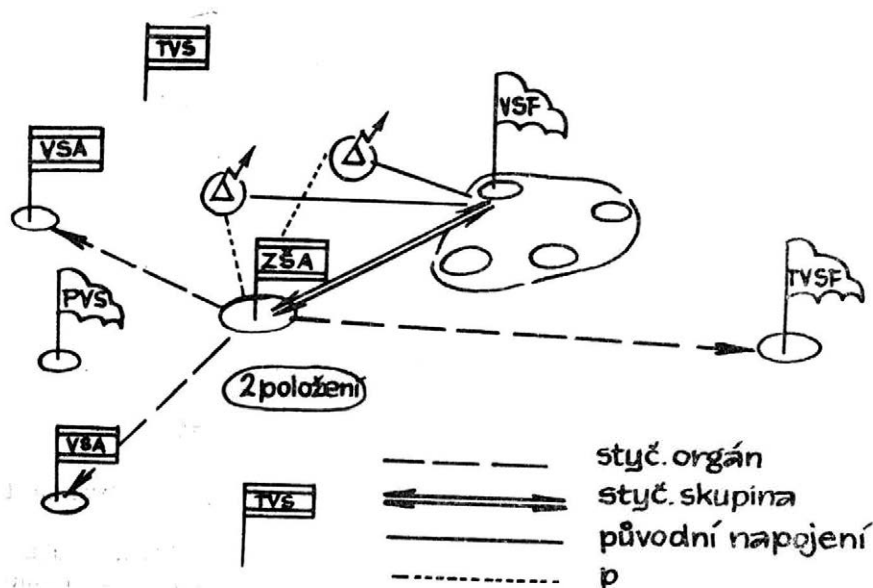
jeho velitelského stanoviště. Proto se ukazuje, že by bylo vhodné umísťovat záložní štáb armády v bezpečné vzdálenosti od VS frontu. V blízkosti něho umísťovat druhé položení spojovacího uzlu a záložních frontových prostředků spojení.

To umožní napojení záložního štábu armády do spojovací soustavy velení a vytvoří podmínky pro osobní, bezprostřední trvalý styk s VS frontu.

Možné umístění záložního štábu armády — viz **schéma 2**.

MOŽNÉ UMÍSTĚNÍ ZÁL ŠTÁBU ARMÁDY

Schéma 2

Záložní štáb armády budeme zpravidla umísťovat pohromadě, jako jeden prvek, tedy společně operační a týlová část. Toto umístění zabezpečí lepší informovanost.

Mimo záložní štáb armády bude zpravidla umístěna styčná skupina na VS frontu, která bude periodicky soustřeďovat a předávat zásadní údaje o situaci, rozhodnutích a řešených problémech součinnosti na záložní štáb armády. Tuto skupinu bude vhodné střídat v cyklu 24 hodin a zabezpečit směnný režim.

Kromě toho bude účelné denně, na dobu přijímání a vyhlášení rozhodnutí armád, vyslat k nim styčné orgány, které soustředí podklady za jednotlivé armády na dalších 24 hodin operace a tím se zvýší informovanost a styk s armádami a zjednoduší činnost při převzetí velení v případě jejich vyřazení.

Rovněž denně, zpravidla v nočních hodinách (k době předložení souhrnného týlového hlášení) je účelné, aby orgán týlu ZŠA zjistil na týlovém velitelském stanovišti frontu skutečnou situaci jednotlivých armád a způsob jejich zabezpečení na další den.

Přehled periodické činnosti záložního štábu armády — viz schéma 3.

To prakticky znamená, že hlavní náplní činnosti záložního štábu armády do doby jeho zasazení je trvalé soustřeďování informací o situaci nepřítele ve frontovém rozsahu, o vlastních vojácích s úrovní znalostí situace armád do svazků, o radiační situaci a situaci PVO v pásmu rozmístění a operační činnosti jednotlivých armád a o jejich všestranném týlovém zabezpečení. Informace musí obsahovat podrobnou znalost organizace a zabezpečení spojovací soustavy frontu směrem ke všem armádám a znalost zásadních opatření operačního zabezpečení.

PŘEHLED PERIODICKÉ ČINNOSTI ZŠA

Schéma 3

	24	08	12	18	24	Poznámka
1. informace z VS F	onoční bojové činnosti	o rozhodnutí vel. Frontu	odenní činnosti			zabezpečuje styč. skup. ZŠA
2. informace z TVS F	-o -o	rozhodnutí ZTF skutečné mat.sit.A				styčný orgán
3. informace z VS A	-o -o	rozhodnutí vel.A skutečné sit.A				styčný orgán
4. hlášení na VS F	onoční činnosti		odenní činnosti			
5. vnitřní komplexní informace						provádí NŠ ZŠA S náč. odd. ZŠA

Tato činnost je cyklická, umožňuje organizovaný rytmus a vytváří proto předpoklady pro organizaci práce záložního štábu v pracovních směnách.

Do zasazení ZŠA je nezbytné organizovat na záložním štábu armády spojení, které zabezpečí

- dálkopisné šifrové spojení se štábem frontu;
- odposlech součinnostní sítě štábu frontu (se štáby A);
- odposlech výstrahy PVO;
- odposlech radiační situace.

Ostatní spojovací prostředky zůstanou v záloze s tím, že jsou v pohotovosti vstoupit do příslušného směru, nebo sítě podle vývoje operační situace a konkrétní potřeby.

Všechny tyto prostředky musí zahájit činnost ihned s vyhlášením bojového poplachu s tím, že za přesunu bude ZŠA odposlouchávat rádiovou síť velení nebo součinnosti ŠF, popřípadě směr, zřízený na ZŠA.

Tento rozsah a způsob činnosti umožňuje stálou a dostatečnou informovanost záložního štábu armády jako předpoklad pro jeho hlavní činnost při převzetí velení za vyřazený štáb armády.

K převzetí velení zpravidla dojde v průběhu dynamiky operace, při plnění konkrétního úkolu, jenž je záložnímu štábu armády do určité míry znám, ale vyžaduje zpřesnění situace, za níž došlo k vyřazení štábu armády.

O zasazení záložního štábu armády rozhodne velitel frontu na základě zjištění, že štáb armády byl vyřazen a není schopen plnohodnotně řídit operaci. K tomuto rozhodnutí bude účelné pozvat na štáb frontu velitele ZŠA s hlavními funkcionáři a upřesnit jim úkol a způsob jeho plnění. Do té doby operační skupina ZŠA pracující na VSF soustředí potřebné podklady k všestrannému upřesnění situace a připraví se spolu s hlavními funkcionáři ZŠA k přesunu do sestavy armády.

V této době současně štáb frontu organizuje likvidaci následků po napadení štábu armády. Průzkumná skupina musí upřesnit situaci v prostoru napadení, aby rozhodl, kde rozvinout nové VS A a prostředky záložního štábu armády.

Obyčejně nebude možné využít přímo prostoru bývalého VS, ale je nutné řešit nový prostor, který by umožňoval rychlé připojení na pomocné spojovací uzly a vysílací střediska armády.

Rozvinutí ZŠA při převzetí velení za vyřazené VS A — viz schéma 4.

ZŠA bude souběžně plnit dva úkoly:

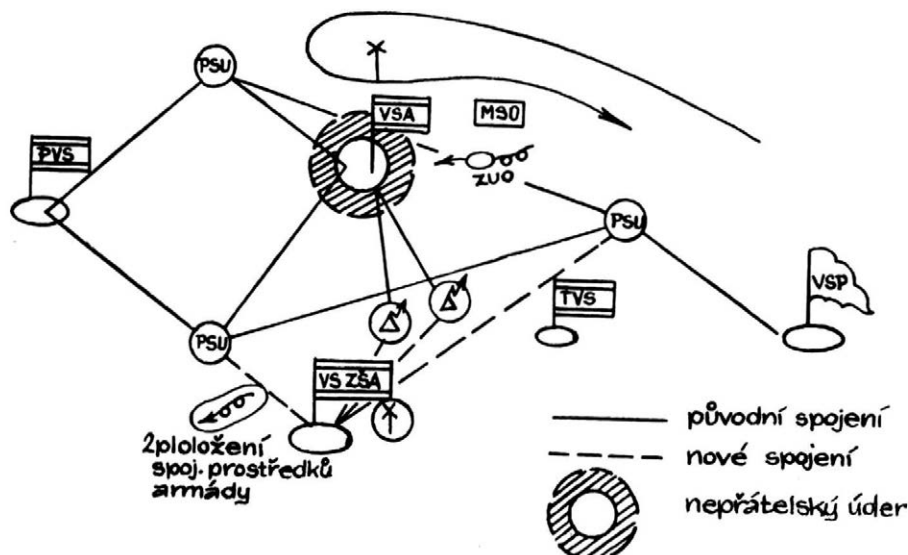
- **operační** — tj. rychle obnovit řízení operace místo zničeného štábu,
- **technický** — zabezpečit záložnímu štábu armády technické předpoklady pro organizaci spojení.

Vzhledem k tomu, že po určitou dobu zde vzniká situace, kdy VS nemá možnost řídit operaci, je nutné ji překlenout, i když kapacitně omezenějším řízením armády buď z PVS armády, nebo z jeho TVS.

Ukazuje se výhodné nový štáb rozvinout v prostoru nebo v blízkosti druhého položení spojovacích prostředků armády.

ROZVINUTÍ ZŠA PŘI PŘEVZETÍ VELENÍ ZA VYŘAZENÉ VS A

Schéma 4

Do tohoto prostoru přeletí vrtulníky (z prostředků štábu frontu) operační skupina záložního štábu a ujímá se velení (složená z velitele, NŠ, hlavních náčelníků, z operační skupiny ZŠA, původně umístěné na VS frontu a s nimi nezbytní funkcionáři štábu frontu, kteří na místě pomáhají v obnově velení). Zpravidla to bude skupina, kterou řídí zástupce velitele nebo zástupce NŠ F (spolu se směrovými orgány za armádou).

První činností je navázat styk s ostatními prvky velení armády — s PVS a TVS tak, aby upřesnila situaci a učinila nezbytná organizační a kádrová opatření na velitelských stanovištích.

K zjištění skutečné situace svazků, zejména raketové brigády a vševojskových divizí, je účelné k určené době (předané signálem po rádiových sítích) povolat na VS armády odpovědné styčné orgány (velitele) svazků k informaci o situaci. Po soustředění všech zpráv, jejich rozboru, po podrobném ujasnění situace a zhodnocení plnění úkolu, vydá velitel armády své rozhodnutí (které schválil velitel frontu) a organizuje součinnost, a to bez ohledu na dobu, kdy štáb přebírá velení.

V dalším přistoupí štáb k plnění úkolů v souhlase s vžitou jednotnou metodikou práce štábu armády, mající návaznost jak na činnost štábu frontu, tak na svazky.

Při vyřazení velitelského stanoviště bude obvykle nutné nahradit i vyřazenou leteckou operační skupinu armády, a to vyčleněním nové LOS z počtu letecké armády. Je nutné ji vybavit novými spojovacími prostředky.

V takové variantě bude zpravidla zachováno jak PVS, tak TVS. Tyto prvky se včlení do sestavy nového štábu armády. To znamená, že týloví funkcionáři záložního štábu armády dále zůstanou v záloze štábu frontu a tvoří kádr, který se doplní po likvidaci následků jaderného napadení na původní štáb armády a vytvoří tak další zálohu orgánů velení v sestavě frontu.

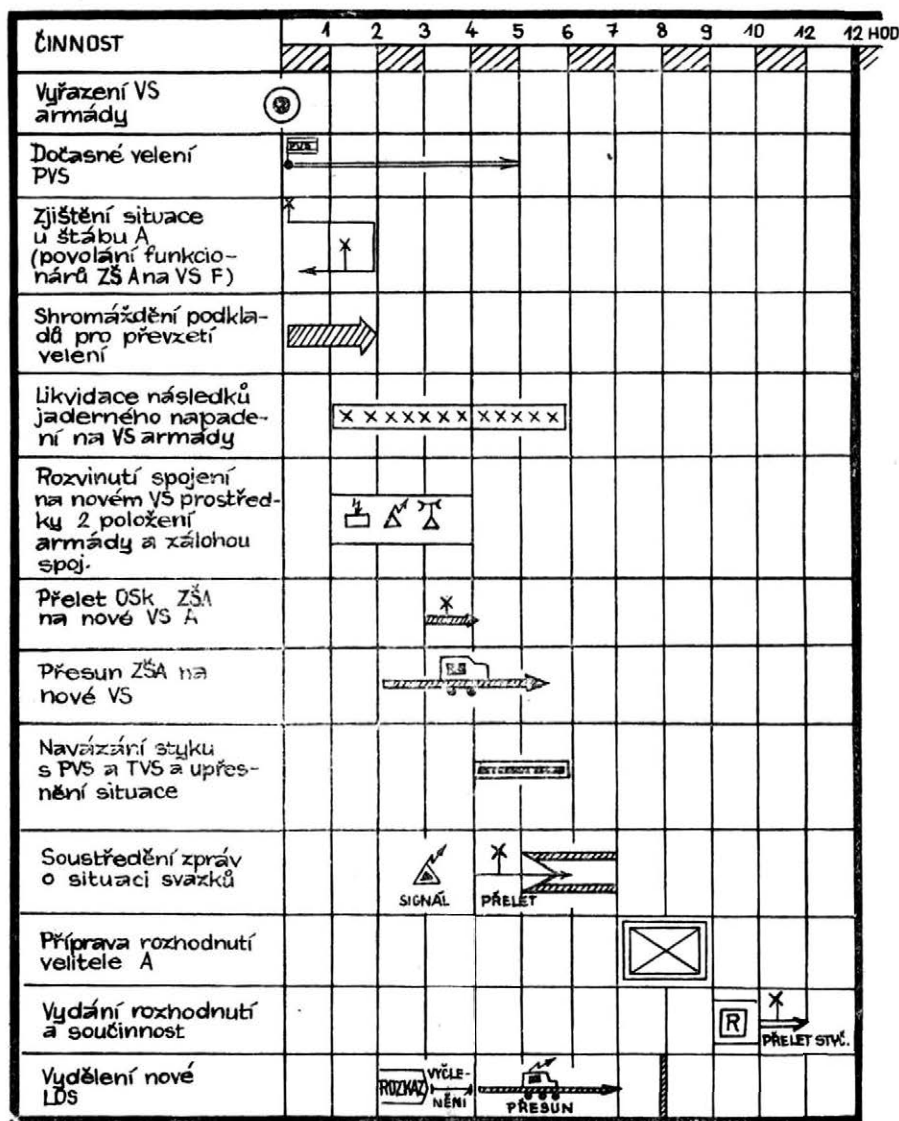
Obdobná metodika práce může být uskutečněna při vyřazení týlového velitelského stanoviště armády. Potom zůstává vševojskový kádr záložního štábu dále v původní funkci a bude zpravidla doplněn z kádrových záloh.

Možné schéma činnosti při přebírání velení za vyřazený štáb armády viz **schéma 5.**

Z tohoto schématu vyplývá, že velení může být při vyřazení štábu armády v plném rozsahu obnoveno asi za 10 hodin po vyřazení VS. Přitom řízení operace z VS může nový štáb zahájit asi za 5–8 hodin, za předpokladu, že je záložní štáb armády k tomuto úkolu připraven a sladěna veškerá činnost v rámci jednotné frontové metodiky práce.

Kromě tohoto základního úkolu můžeme záložní štáb armády využít i k **doplnění štábu frontu** v případě jaderných úderů po jeho místech velení.

Lze předpokládat, že vzhledem k způsobu rozmístění VS frontu nebude jedním jaderným úderem vyřazeno celé VS, ale převážně jen jeden kolektor (skupina). Příslušné odbornosti, alespoň k zabezpečení základní funkční činnosti, můžeme v této variantě nahradit z počtu kompletních oddělení záložního štábu armády. V případě vyřazení skupiny druhů vojsk — z druhů vojsk ZŠA, v případě vyřazení operační skupiny zasazením celé operační části záložního štábu armády a sloučením funkcionářů z PVS frontu na VS frontu a náhradou ztrát vyřazené techniky a spojovacích prostředků z PVS frontu, nebo ze zálohy spojovacích prostředků.

Použití ZŠA k doplnění VS frontu — viz schéma 6.

Kromě těchto úkolů může záložní štáb armády plnit určité **omezené úkoly operačního charakteru**, vyplývající z potřeby koordinovaného operačního velení v některých složitých situacích v dynamice operace.

Mezi ně můžeme zahrnout:

1. Velení uskupení sil vydělených k likvidaci operačního výsadku v týlu

operační sestavy frontu, k jehož ničení je nutné zasadit více sil, než jeden svazek.

2. Velení uskupení sil vydělených **k likvidaci obklíčeného nepřítele**, a to zejména v případě, vyžaduje-li plnění úkolu těsnou součinnost se sousedními svazy, zejména spojeneckými.

3. Velení uskupení sil, které **zabezpečuje hluboko odkryté boky** operační sestavy frontu, nebo vydělené **k zajištění úseků** státní hranice s neutrálním státem v průběhu rozvinutí operace.

4. ZŠA může ve zvláštních případech, budou-li vojska frontu včas doplňována větším počtem mobilizačně rozvinutých svazků a bude-li nutné plnit podružný úkol na samostatném směru, řídit jej v **dočasně zformovaném uskupení** dvou — tří vševojskových svazků. Takový úkol by však vyžadoval řadu zvláštností, zejména v týlovém zabezpečení, kdy týlové zabezpečení by musel přímo řešit frontový týl, převážně přímým zásobováním na stupni front—svazek.

5. Za určité situace můžeme záložní štáb armády využít i **k řízení přesunu mobilizovaných svazků** do operační sestavy frontu, jako plnění dočasného, časově vymezeného úkolu.

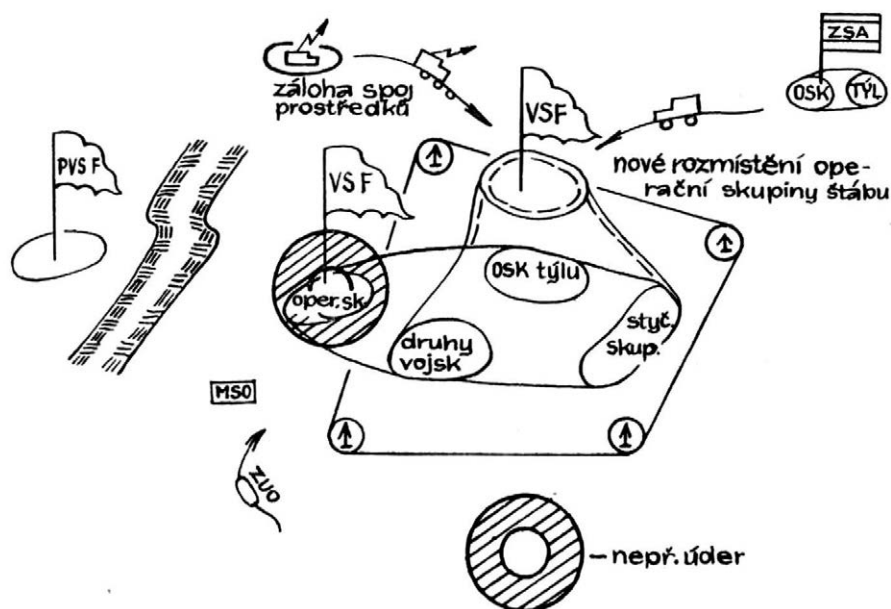
Variantní možnosti znázorňuje **schéma 7**.

Tento rozbor úkolů a možné varianty způsobů jejich plnění vytyčuje určité požadavky na záložní štáb armády, na úroveň operační přípravy, na oblast organizační, kádrovou a na materiální vybavení:

— potvrzuje se, že organizační struktura záložního štábu armády by měla

POUŽITÍ ZŠA K DOPLNĚNÍ VS FRONTU

Schéma 6

v podstatě odpovídat struktuře štábu armády a přibližovat se, nebo být shodná i v počtech;

— v kádrovém výběru funkcionářů musíme respektovat zásadu, že záložní štáb armády bude plnit úkol jako organický celek. Proto bychom jej měli zformovat z jednoho stupně, který má předpoklady vydělit operačně připravený kádr a tento jen částečně doplnit;

— **operační příprava** záložního štábu musí dosahovat úrovně připravenosti štábů polních armád. Záložní štáb musí být schopen připravovat operaci, organizovat a řídit ji. Navíc musí být schopen rychle převzít řízení operace armády v dynamice, kdy zpravidla situace bude velmi složitá a často nejasná. Kromě toho, jak jsem uvedl v poslední stati, můžeme na záložní štáb armády klást i určité speciální, zejména časově omezené úkoly;

— všechny operační štáby musí pracovat podle **jednotné** metodiky. Její zvládnutí, ale i vzájemná dokonalá znalost mezi operačními štáby, podmiňuje vůbec možnost v dynamice operace v krátkých lhůtách převzít velení;

— záložní štáb armády musí být k plnění těchto úkolů potřebně **zabezpečen**, i když omezenějšími silami, než je štáb polní armády.

Měl by být vybaven polními pojízdými pracovišti, prostředky přípravy (při tom za běžný způsob jeho přípravy považují přepravu vrtulníky — zejména jeho operační předsunuté skupiny), jednotkami obsluhy a zabezpečení a spojovacím útvarem.

Jednotka zabezpečení a obsluhy (provozní rota — prapor) zabezpečuje přesun a rozvinutí ZŠA, vytváří podmínky pro jeho práci v poli, zajišťuje všestranně činnost štábu, včetně úplného materiálního zabezpečení. Ze speciálních prostředků musí u záložního štábu armády být radiační středisko a, nejnútnejší prostředky pro sledování vzdušné situace a pro velení prostředkům PVO (při zasazení ZŠA využijeme druhého položení těchto prostředků z rtpr A).

Spojovací útvar (prapor) svým složením musí zabezpečit jedno položení spojovacích prostředků pro rozvinutí VS armády (v jednom prostoru i s týlem), mít základní spojovací prostředky (zejména rádiové) pro zabezpečení spojení se štábem frontu a k svazkům armády při převzetí velení, nezbytný počet prostředků pro připojení VS armády na PSU a na rádiová střediska a poměrně větší počet přijímačů, který by zabezpečil odposlech řady rádiových směrů a sítí potřebných pro dosažení trvalé znalosti situace všech vševojskových armád.

Složitost úkolů vyžaduje, aby záložní štáb armády se systematicky připravoval k plnění uvedených úkolů. Nejdříve by se měl sladit k plnění úkolů jako štábu polní armády a k převzetí velení za vyřazený štáb. V dalším pak procvičovat tuto činnost již v komplexu a vazbě na ostatní operační štáby v polních podmínkách s rozvinutím spojovací soustavy.

VARIANTNÍ ÚKOLY ZÁL. ŠTABU ARMÁDY

Schéma 7

